

Projekt „Eesti 20. sajandi (1870–1991) sõjalise ehituspärandi kaardistamine ja analüüs”

Lobi raketibaas Lääne-Virumaal Vihula vallas

Sisukord

1. Kohustuslikud andmed	2
2. Asukoha skeemid	3
3. Fotod.....	6
4. Täiendav info.....	25

Koostajad:

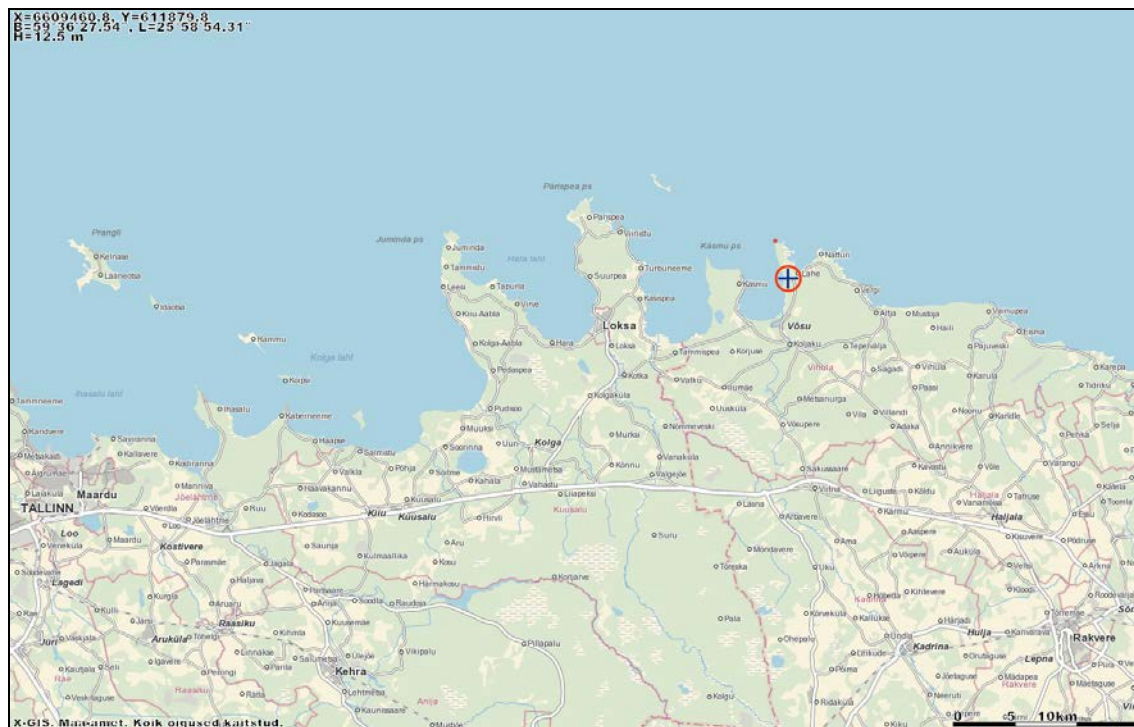
Ain Tähiste, Mart Mõniste

2014

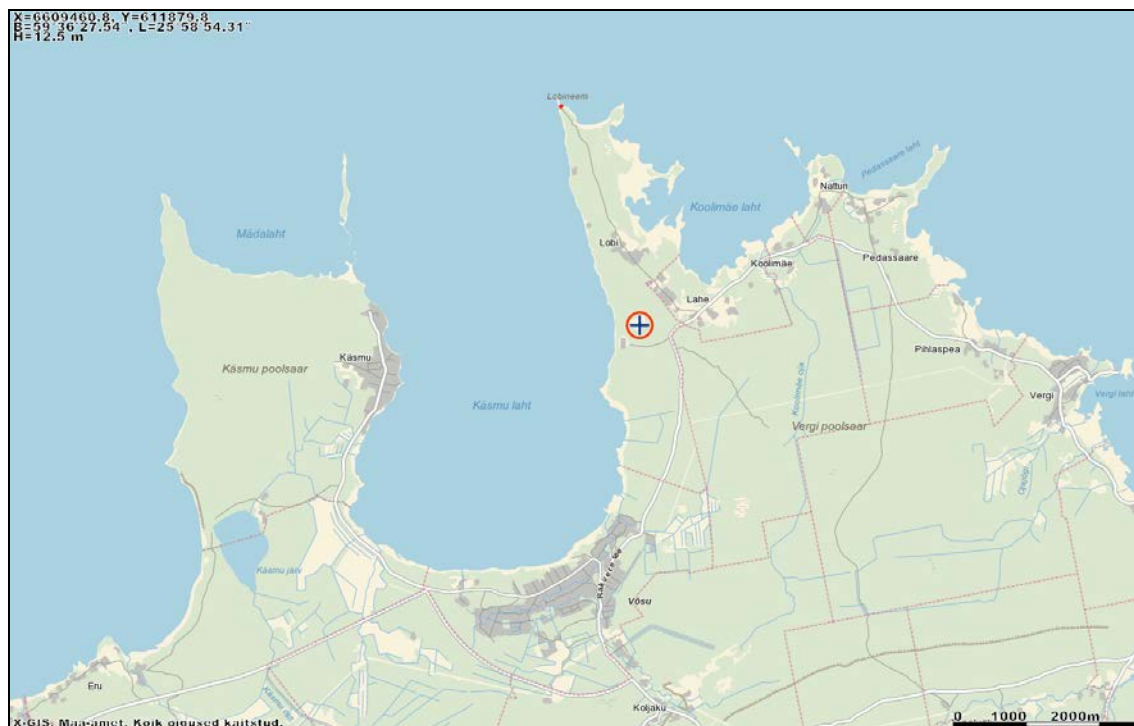
1. Kohustuslikud andmed

1.1	Algne nimetus	207. seniitraketibrigaadi 10. seniitraketidivisjon (s/o 96420-N)
1.2	Hilisem(ad), sh praegune(sed) nimetus(ed)	Lobi (Lahe) divisjon
1.3	Aadress	Lääne-Viru maakond, Vihula vald, Lobi küla. Lähiaadress: Sagadi metskond 24, tunnus: 88703:001:0265
1.4	Koordinaadid	59°36'27.54", 25°58'54.31"
1.5	Algne teave, sh ajalugu	
1.6	Praegune funktsioon	Asub metskonna maadel, erastamata. Kasutuseta.
1.7	Seisukorra hinnang	Varjendite ümbert on kruus ära veetud.
1.8	Ümbruse lühikirjeldus	Kohati väga tihe männinoorendik ja võsa, objektide leidmine raskendatud.
1.9	Joonised	Hoonete ja asukoha skeemid (6)
1.10	Fotod	Tänapäevased fotod (37)
1.11	Seotud ehitised	32 km loodesse jääb Kupu seniitraketidivisjon
1.12	Põhiüksus	207. seniitraketibrigaad
1.13	Lisateave	Kaugus merest 350 m, linnak on 250 m edela pool. 3 km põhja pool on Lobi TVP. Võsu - 3,5 km, Loksa - 15 km (linnulenult)
1.14	Töö teostamise aeg	Välitööde aeg 24.04.2014
1.15	Koostaja andmed	Ain Tähiste, Mart Mõniste

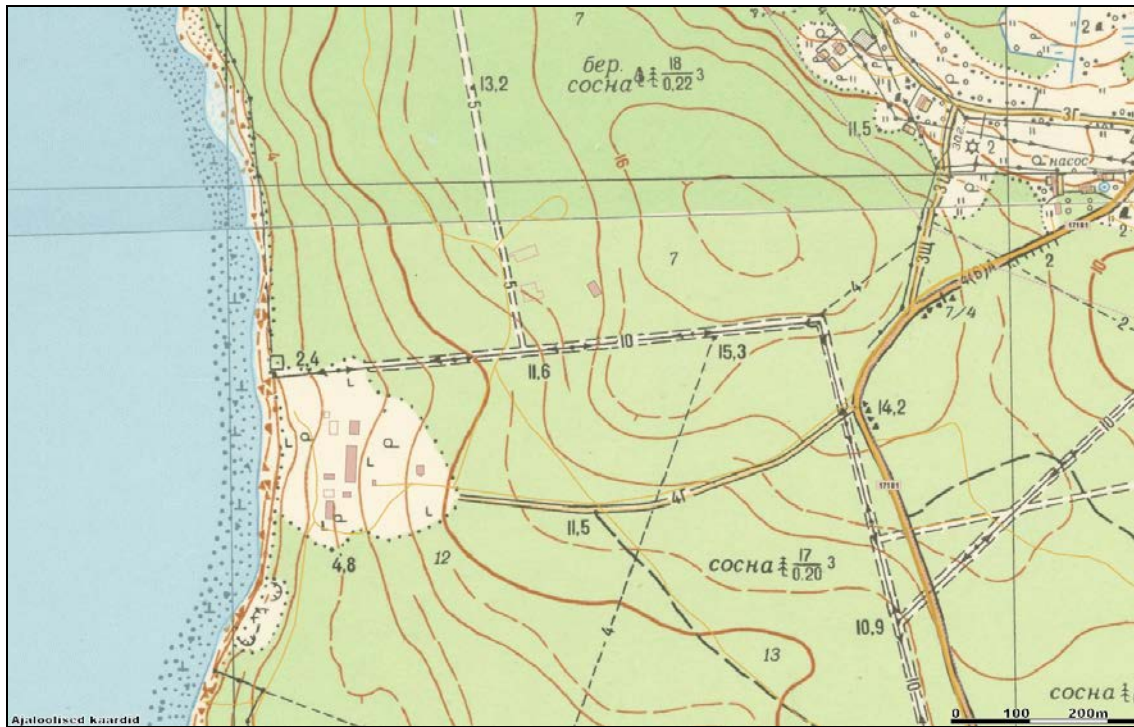
2. Asukoha skeemid

Skeem 1. Lobi raketibaas Lääne-Virumaal Vihula vallas. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 2. Lobi raketibaas Vihula vallas Lobi külas. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 3. Lobi raketibaas. Vihula vallas Lobi külas. 1985. aasta kaardil pole raketibaasist ega linnakust märkigi, ainult elektriliin metsas.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

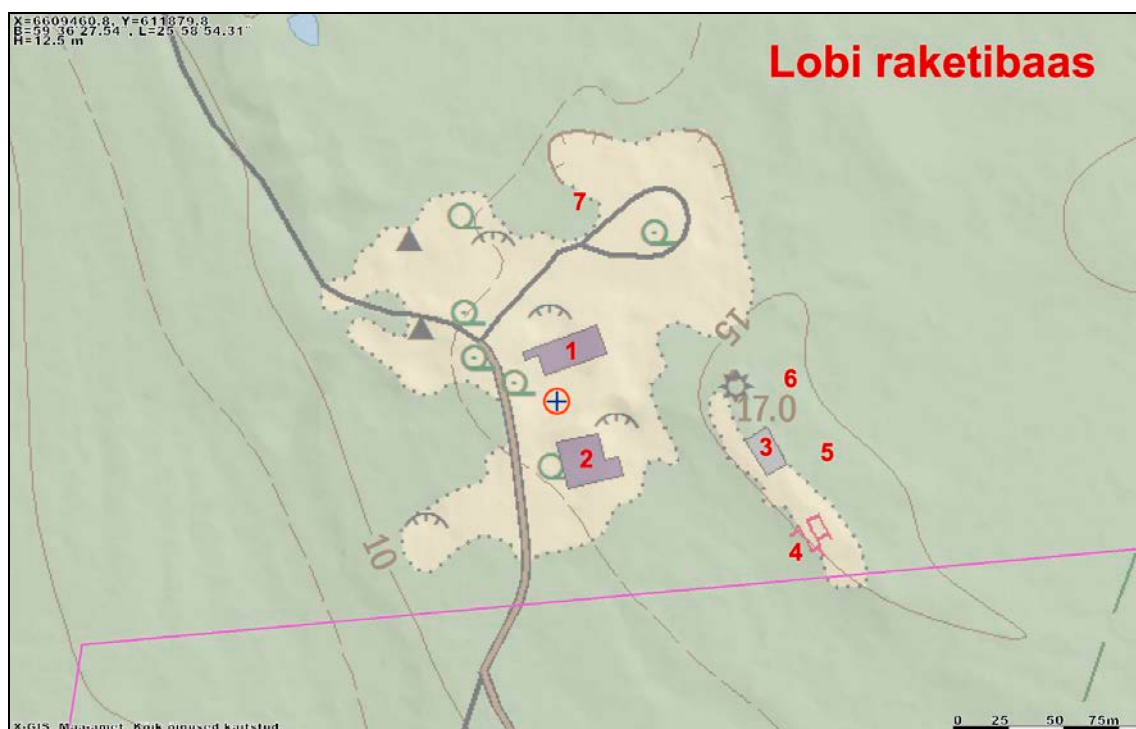

Skeem 4. Lobi raketibaas Vihula vallas Lobi külas. 1995. aasta aerofotol paistab, et tsentraalposti ümbert on pinnas veel ära vedamata.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 5. Lobi raketibaasi objektid. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 6. Lobi raketibaasi objektid. Allikas: Maa-ameti Geoportaal

- 1 - tsentraalpost
- 2 - angaarid
- 3 - angaarid
- 4 - garaaž

- 5 - peldiku rusud
- 6 - puidust kuuri rusud
- 7 - kaablikanal

3. Fotod

Foto numbri järel sulgudes on pildifaili number.
Nurksulgudes on objekti number asukohaskeemil.

Foto 1 (1130). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 2 (1132). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

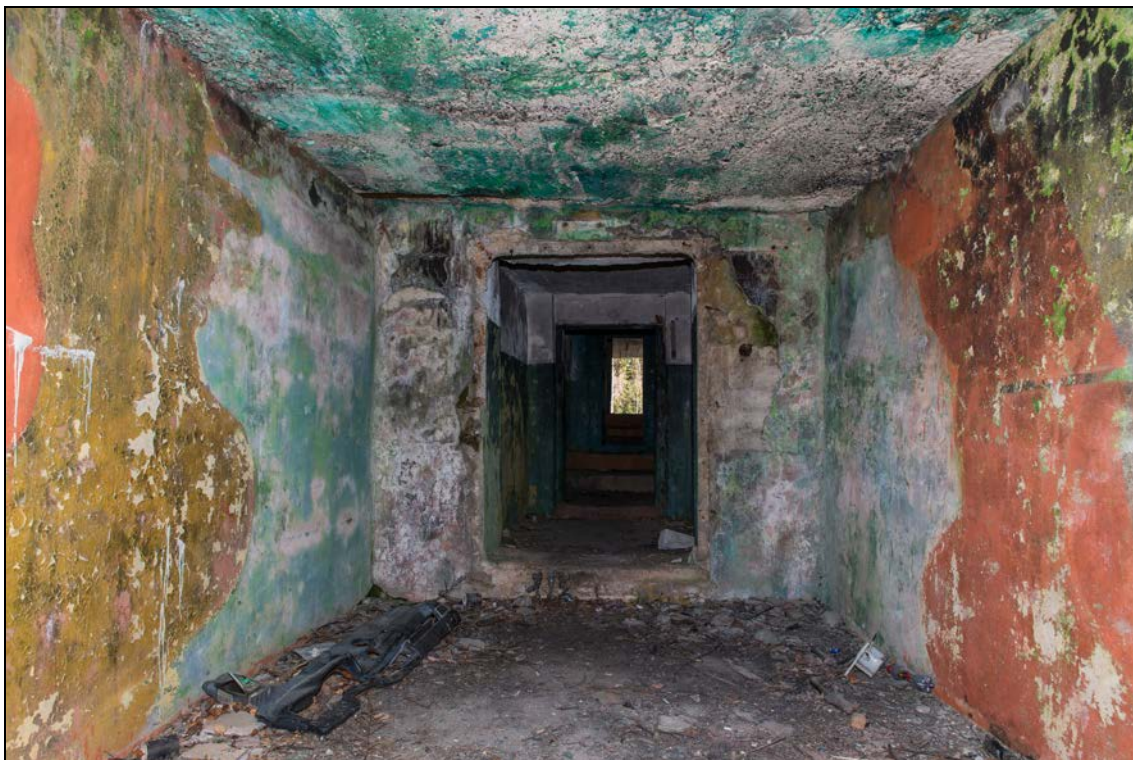

Foto 3 (1137). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 4 (1140). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 5 (1153). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1]. Viimistlusega on vaeva nähtud - erksad värvid, laudisega kaetud trepp.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 6 (1153). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 7 (1160). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

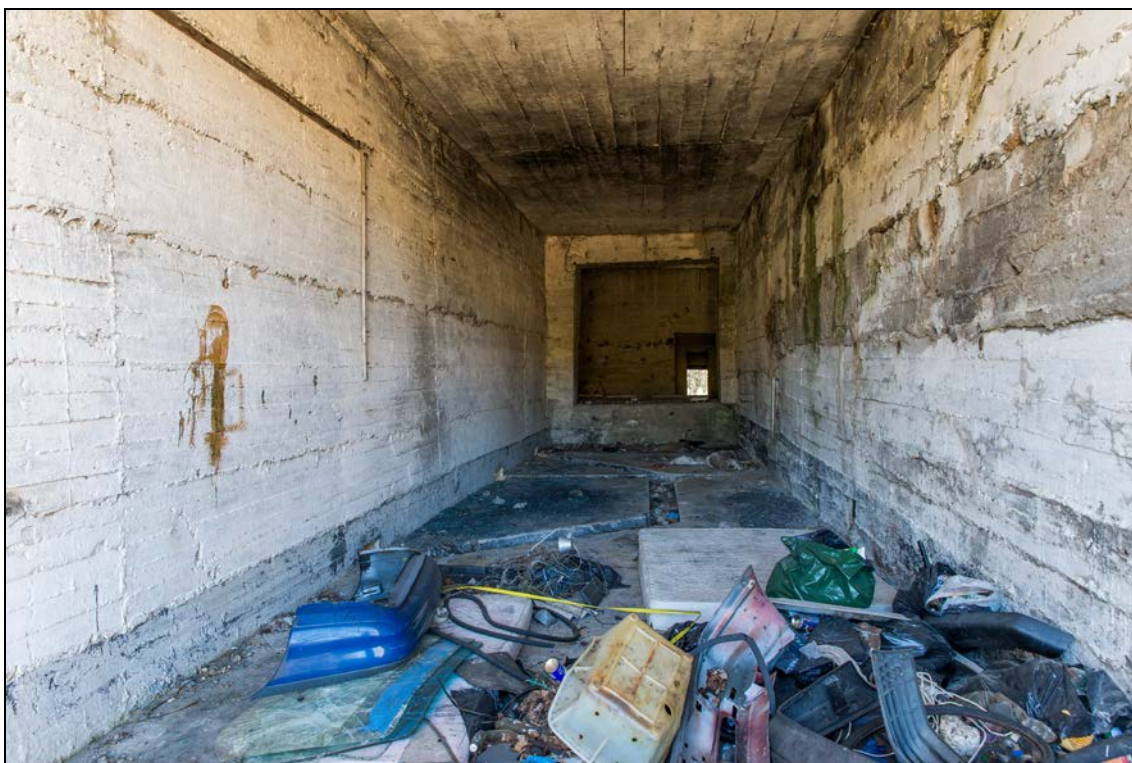

Foto 8 (1164). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 9 (1165). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1], vaade idast.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 10 (1169). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 11 (1170). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 12 (1178). Lobi raketibaas. Tsentraalpost [1]. Angaaride eest on kruus nii sügavalt ära kooritud, et kohati on raskusi sissepääsemisega - värava ees on kuni pooleteistmeetiline auk.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 13 (1183). Lobi raketibaas. Angaar [2]. Angaari ees on arusaamatu laiusega estakaadid ja astmed - masinaga neisse ruumidesse küll sisse ei pääsenud?

Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 14 (1184). Lobi raketibaas. Angaar [2].

Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 15 (1185). Lobi raketibaas. Angaar [2].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 16 (1192). Lobi raketibaas. Angaar [2].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 17 (1193). Lobi raketibaas. Angaar [2]. Ehituskvaliteet on tüüpiline, tundub, et selles osas enam üllatusi ei tule, ...

Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 18 (1196). Lobi raketibaas. Angaar [2]. ... aga siiski - betooni sisse asetatud tervet tsemendikotti näeb esmakordselt!

Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

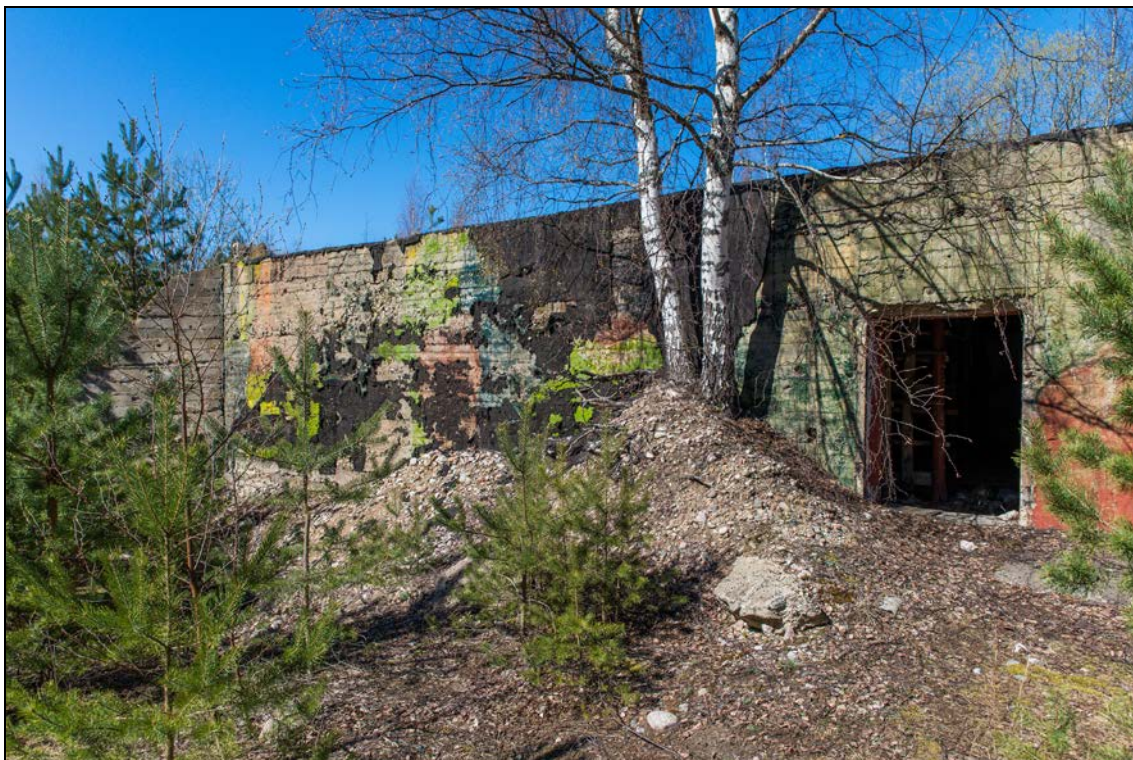

Foto 19 (1204). Lobi raketibaas. Angaar [2]. Veel paistab jälgi erksast kamomaalingust.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 20 (1206). Lobi raketibaas. Angaar [2].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 21 (1209). Lobi raketibaas. Angaar [2].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 22 (1208). Lobi raketibaas. Vasakul angaar [2], paremal tsentraalpost [1]. Ka siit on kruus sügavalt ära veetud.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 23 (1212). Lobi raketibaas. Angaar [3].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 24 (1211). Lobi raketibaas. Angaar [3]. Ruumid on suured, aga ruumi värava ees
manööverdamiseks väga vähe.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 25 (1213). Lobi raketibaas. Angaar [3].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 26 (1217). Lobi raketibaas. Angaar [3]. Laepaneelid on veel heas korras.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 27 (1244). Lobi raketibaas. Angaar [3]. Tundub, et pinnast pole angaari ümber olnudki.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 28 (1245). Lobi raketibaas. Angaar [3]. Massiivne ankur annab tunnistust, et angaar võis olla kaetud maskeerimisvõrguga?
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

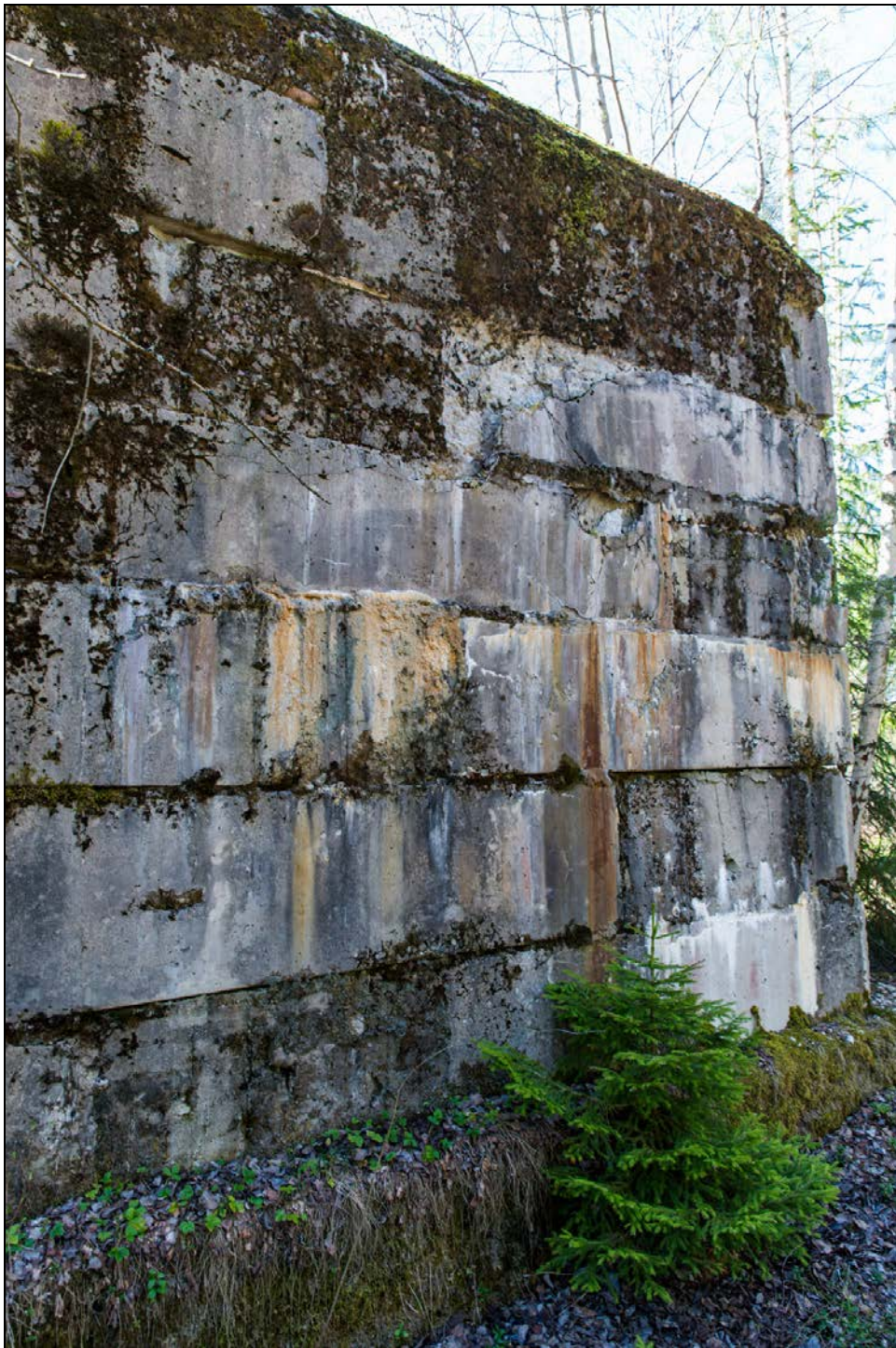

Foto 29 (1249). Lobi raketibaas. Angaar [3]. Tagaseina kattev sammal ja väljauhutud mineraalide laigud annavad juba üsna arhailise mulje - varsti juba nagu Peeter Suure merekindlus!

Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 30 (1230). Lobi raketibaas. Garaaž [4].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 31 (1237). Lobi raketibaas. Angaar [3].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 32 (1242). Lobi raketibaas. Angaar [3]. Betoonseina sisse on saalungite kooshoidmiseks pandud puujupid, mis kõdunedes jätavad seina augud.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 33 (1234). Lobi raketibaas. Angaar [3].
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 34 (1246). Lobi raketibaas. Peldiku? rusu [5] angaari [3] taga.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 35 (1250). Lobi raketibaas. Rusu [6] angaari [3] taga.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 36 (1252). Lobi raketibaas. Tsentraalpostist põhja poole suundunud kaablirennist [7] on järel väike jupp metsa all.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

Foto 37 (1253). Lobi raketibaas. Kuhu kaablirenn suundus, on praegu raske aru saada, pinnas on ära veetud.
Foto Mart Mõniste 24.04.2014.

4. Täiendav info

NSV Liidu ja Venemaa relvajõud Eestis 20. sajandi lõpukümnendel.

Esimene osa: ülevaade Eestis asunud NSV Liidu ja Venemaa relvajõududest (v.a. merevägi). Koostaja Jüri Pärn 2007

Hiljem läbis väeosa terve rea organisatsioonilisi muudatusi. Tähtsaimad neist olid 1965., 1967. ja 1968. aastal. Nende seas on ka polgu ümberformeerimine **207. seniitraketibrigaadiks** 1968.a suvel, ülejäänud aastail tõenäoliselt saadi uued raketikompleksid S-200 ja S-125, millega kaasnes uute divisjonide moodustamine. 1965–66 formeeriti Tapa lähedal 4 kadreeritud S-125 divisjoni, mis 1967.a peale täiskoosseisuni laiendamist saadeti Saksa DV-sse. (Tapa valiti nende formeerimiseks arvatavasti raudteesõlme läheduse tõttu.) 1967.a hakati Tõõrakõrve lähedale metsa rajama S-200 positsioone.

Brigaadil oli 12 seniitraketi- (srdn) ja 3 tehnilist divisjoni (tdn) Harjumaal ning Lääne- ja Ida-Virumaal. Brigaadi allüksusteks olid:

	Tähis	Nimetus	Kompleks	Kutsung	Sidejaoskond	Asukoht	Maakond
1.	96420-Štš	grupi juhtkond	S-200	Krokodil	Tapa	Tõõrakõrve	Harju
2.	96420-F	1. srdn	S-200	Krokodil	- „ -	- „ -	- „ -
3.	96420-H	2. srdn	S-200	Krokodil	- „ -	- „ -	- „ -
4.	96420-S	3. srdn (- 1988?)	S-200	Krokodil	- „ -	- „ -	- „ -
5.	96420-U	1. tdn	S-200	Modnik	Tapa	Tõõrakõrve	Harju
6.	96420-G	4. srdn	S-75	Vinilovõi	Kiviõli	Varinurme	Ida-Viru
7.	96420-A	5. srdn	S-75	Balnik	Rakvere	Päide (Kloodi, Veltsi)	Lääne-Viru
8.	96420-V	6. srdn	S-75	Galife	Kuusalu	Kupu	Harju
9.	96420-D	2. tdn	S-75	Lokaut	Tapa	Imastu (end. Männiku k)	Lääne-Viru
10.	96420-K	7. srdn	S-125	Galka	Püssi	Lüganuse	Ida-Viru
11.	96420-L	8. srdn	S-125	Detektor	Kunda	Kutsala	Lääne-Viru
12.	96420-M	9. srdn	S-125	Zažimka	Haljala	Karula (Noonu)	Lääne-Viru
13.	96420-N	10. srdn	S-125	Katuška	Võsu	Lahe (Lobi)	Lääne-Viru
14.	96420-P	11. srdn	S-125	Izmor	Leesi	Juminda	Harju
15.	96420-T	12. srdn	S-125	Natšitannõi	Ihasalu	Neeme	Harju
16.	96420-R	3. tdn	S-125	Akrida	Tapa	Reinevere (Kuru mõis)	Järva
17.	96420-Je	AKP		Grammatika-1	Rakvere	Rakvere	Lääne-Viru
18.	96420-Ž	autorood			Rakvere	Rakvere	
19.	96420-I	rem-teh.r			Rakvere	Rakvere	
	96420-Ja	õpperood karantiin ¹			Rakvere	Rakvere	
	96420-B?	1.? srdn	S-75	Akrida	Tapa	Reinevere (Kuru mõis)?	Järva
	96420-Je	KP		Grammatika?	Tapa	Reinevere (Karkuse mõis)	Järva
	96420-B (- 1965-)	srdn	S-75	Grafolog?	Tapa	Reinevere (Kuru mõis)	Järva
	96420-M (1965–67)	srdn	S-125		Tapa	Reinevere (Kuru mõis)	Järva

¹ (нештатное учебное подразделение, войсковой приемник)

Reinevere külas Karkuse mõisa lähedal oli arvatavasti polgu komandopunkt juba 1960. a-tel, enne S-200 kompleksi saamist, seejärel brigaadi KP kuni ümberkolimiseni Rakverre ning staabilinnakus uue KP valmistaamiseni 1982.a. Osa sellest võis aga olla kasutusel juba 1979. a-st, või tegutses KP seal algul välitingimustes, sest KP ajalooülevaatekeses öeldakse järgmist: 04.1979 „paigutati väeosa ümber Rakverre. Alampolkovnik B. N. Jerjomenko juhatusel teostas KP isikkoosseis väga lühikese ajaga insenertööd ning asus lahingvalvele. Täpset aega seal ei mainita. Peale ümberkolimist võidi Reinevere objekti kasutada varukomandopunktina, näiteks kordusõppuste korraldamiseks.

Kolgaküla karjäärast edelas on metsa sees täheldatavad S-75 positsioonid. Need võisid olla rajatud varupositsioonideks, ent 1960.-il võis seal mõnda aega olla ka tegutsev divisjon (nagu seda oli Spithamis Keila-Joa brigaadil).

S-75 positsioonid on rajatud ka Sondast 2 km põhja poole Satsu külla (Ida-Virumaal), kus Maa-ameti ortofotode järgi paistab olevat isegi kapitaalne divisjoni komandopunkt, mida varu- või valepositsioonideks ehitatud rajatistel tavaliselt ei ole.

Brigaadi juures (S-75 või S-200 tehnilise divisjoni territooriumil?, või Rakveres?) asus ka 5137. raketikütuse ladu (s/o 96420-?; allus ilmselt otse 14. diviisile või 6. õhukaitsearmee tagala kütuseteenistusele).